

סנוכה - ארכסונון חוקרן ופיוסוק קבועה
מאס: פנולא יעקב געלעס

י"ג קב"ג ז"ל

⑦ חמ"ס הלכות קידוש הסווא
פסק י"ג הלכה כ"ג

יד יתקן בן אלו החכמות ופניו מה שפסדו בן זה ופניו בן נורק, ויחך נורק בן דבר דבר סאלו הדברים והואה על כל דבר
דבר הוא חכמת התקנות והשפיות שנתנו בן חכמי יון ספרים הרבה וזה העצמות עשה בן החכמים אבל הספרים שנתנו
דבר ישראל שיהו ביד הבאים כמו הספרים לא יעשו איתו. ויחך נורק בן דבר דבר סאלו הדברים והואה על כל דבר דבר יא אפס
אדם מלמד אחרים, אן חכמת התורה בן חכמי איתם נבואים בן חכמי איתם חכמות. וכל דבר שנתנו פקטו ויעשה
אחרתו בראיה סאן ביד דבר דבר אן חכמי איתם סאלו יא חכמי איתם חכמות. וכל דבר שנתנו פקטו ויעשה

? ונים נקבצו עלי אזי בימי חשמנים, ופרצו חומות
מגדלי וטמאו כל השמנים, ומנותר קנקנים נעשה גם
לשושנים, בני בניה ימי שמונה קבעו שיר ורננים:

② כ"ג כ"ג כ"ג

לג ומפני
יששכר יודעי בניה לעתים לדעת מה-
יעשה ישראל ראשיהם מאתים וכל-
אחיהם על-פיהם: ם

③ וקתן י"ג

ושמרתם ועשיתם כי הוא חקמתכם
ובינתכם לעיני העמים אשר ישמעון את כליהתקים האלה
ואמרו רק עם-הכם ונבון הגוי הגדול הזה:

④ כ"ג כ"ג כ"ג

ד ר' שמעון בן לקיש פתר קריא
בגליות. ויהארץ היתה תהו זה
גלות ככל שנאמר (ישעיה ד טו)
ראיתי את הארץ והנה תהו. ובהו
זה גלות מדי (אסתר ו י"ד) ויבהלו
להביא את המן. וחשף זה גלות
יון שהחשיכה עיניהם של
ישראל בגזירותיהן שהשתיה
אומרת להם כתבו על קרן השור
שאין לכם חלק באלהי ישראל.

⑤ אצבן אצבן אצבן

טו (ז) וימים רבים לישראל הייט
ארבע גלויות. ללא אלהי אמת.
זה בכל כשיש כל דבר בחיל כשי שאין
לו אלוה. וללא כהן מורה. זה מדי
(אניה זה השומע מפי אאיו הגאין לא
השמיע דעו סמך הדברים). וללא תורה.
זה גלות מוקרון שכתבו על קרן השור
כפרו בחורח משה רבכם:

⑥ מ"א סנוכה

עד צ"ב למה הזכיר כאן את גלות יון בחוואר גלות מוקרון*.

⑧ שוב ונסבה סיומן ל' אצ' י"ג - י"ג

ומבואר להרמב"ם מתגלל בזה על מה
שהאריך להביא החטוטה של
הלכות קידוש החודש מחכמי יון, והייט
בדאמת מעיקר הדיון הי' צריך להביא
מספרים שחברו חכמי ישראל שהיו בימי
הגבויאים מבני יששכר שבהם כתיב (והי"א
י"ב ל"ג) ומבני יששכר יודעי בניה לעתים
לדעת מה יעשה ישראל, דנכלל בזה מ"ג
(דברים ד' ו') כי הוא חכמתכם ובינתכם
לעיני העמים לדמיונו עלה בגמ' ושבת דף
ע"ה ע"א) זה חישוב תקופות ומזלות, אלא
הרמב"ם מתרץ דמה שלא הביא מהם הוא
משום שאיבדו אותם הספרים שהיו בימי
הגבויאים, וממילא מוכרחים אנו להגיע
לספרים שחברו חכמי יון, אלא דאין הוא
סומך על החכמים ההם כי אם על הראיות
בזה הוא דנמלא הבכירות.

ולכאורה צ"כ דכיון שהדברים ברורים
מלד עלמם ואז אפשר לאדם
להרהר אחריהם א"כ מאי נפק"מ ממי
הביא את הדברים דהא אין צריך להזכיר שם
המחבר כלל, וכמו"ש הרמב"ם בעלמו דאין
חוששין למחבר בין שחברו אותו גבויאים בין
שחברו אותו גויס, אשך על כרחך הטובה
בזה דאין אנו משגיחים על המחבר כ"א על
הדבר בעלמו, וא"כ כל ההלכה שכתב כאן
מיוחסת, דאמאי הי' צריך להביא את
הדברים בשם הגבויאים, דהא גם אם היו
הספרים של הגבויאים עדיין הי' צריך להביא
את הדבר בעלמו כמו שהוא מביא בדאמת
מבלי להזכיר שום שמות.

אלא על כרחך שהספרים של חכמי
ישראל שהיו בימי הגבויאים מבני
יששכר הם שונים לגמרי מהספרים של
חכמי יון, דבספרים שלטו על אף שנכתבו
שם אותם מסקנות ממש כמו שיש בספרים
של חכמי יון, שהיו הדברים מוכרחים מלד
עלמם וכמו"ש הרמב"ם, מ"מ בספרים שלטו

הי' כתוב בהם איך שהדברים טובים מחוד התורה ואיך שהם קשורים לתורה.

ובעומק הדברים הרמב"ם מקונו בזה על אוחס ספרים שלא הגיעו לידנו, דאמנם הדברים מוכרחים בדרכי חכמה אבל הפסדו אם האופן איך שפני ישאכר היו מגלים את החכמה, ואין לנו אלא מה שגשאר אלל יון ואיך הדברים טובעים מאופן החכמה שהם העמידו, והרי ספר יד החזקה הוא כולו תורה וע"ז יש כתיי על מה שהיום א"א לעמוד על סדר הזמנים בשום אופן מבלי חכמי יון.

ודעת לנכון נהל שזה פנים של גלות מה שאלל יון נמלאת החכמה שהיתה שלנו, דבזה הפסדו את החלק שלנו והאופן שהיטע משיגים בימי הגבויאים איך שהחכמה יולאת מהתורה, ולזה הרמב"ם מתנצל על מה שאיטע אומר אותו דבר אלא הוא מוכרח למסור את הענינים באופן שהעמידו אוחס חכמי יון.

990 אורח חיים ברכ 6

(יג) והצפיר השעיר מלך יון וגו' הוא המלך הראשון (דניאל ח כא) ו' ועמד מלך גבול וגו' וכעמדו תשבר וגו' (שם יא ג), הוא אלכסנדרוס מקדון שמלך י"ב שנה, יב) עד כאן היו הנביאים יוד מתנבאים ברוח הקדש, סכאן ואילך, הם אונן ושמע דברי חכמים (משלי כב יז),

10 אורח חיים ברכ 6

כז יוכן תקני שיהו מינין בניין למלכות אתי הזמן בשים שלום וסומלכות. כתב לשם מלכות שאינה מלכות איתה הבריה או לבנין הבית או לחרבן הבית אם דרך אנשי אתי מקים לבנות בו הרי זה כשר ואם אין דרכן לבנות בו הרי זה פסול. וכבר נהגו כל ישראל לבנות בניין או ופליציה או למלכות אלכסנדרוס וסומקן שהיא מין שברות.

11 אורח חיים ברכ 6

ועד היום בכלל ישראל יש כחיס שטריים לכתוב מנין שטרות, ובשטח נעווי ראיתי בעלמי כתובה מתפסחת חיומן שהי' כתוב בה מנין שטרות.

12 אורח חיים ברכ 6

כתובין בשטרות למנין יוונים, כי אלכסנדר רצה להקמיר צלם בהיכל ונחפיים על מנת שיכתבו שאירות למנין יוונים.

2

13 אורח חיים ברכ 6

ול"ב מהו הענין הגדול של מנין שטרות על שאלכסנדר החשיבו כדבר שגא במקום העמדת צלם בהיכל.

14 אורח חיים ברכ 6

וכאשר היה רוצה לירד לבבל ביקש ר' חייא בן רבינו הקדוש והתיר לו שיורה ואו הלך לבבל כאשר אמרו ופנתרוך דף ה א) כי הוה נחית רב לבבל אמר ליה ר' חייא לר' בן אחותי יורד לבבל יורה אמר ליה יורה ידן אמר ליה ידן והיתה יורדתו לבבל בשנת ת"ק שנה לפיטוק הנביאה אשר הוא תחלת ממשלת אלכסנדר כי אז היתה תחלת מלכותו וכבר הלך מיישוב בית שני ש"פ וק"ג שנה אחר החורבן הכל הקיל שנה. ובאותו הזמן נכתבה המשנה כאשר הקדמוני. ולא סרה האיפה לופדת המשנה זמן אחר זמן אל זמן רב אשי. והיה הוא כפר בן במעלה גדולה ובשררה וקרוב מהמלכות כאשר אמרו (ניטין דף נט ב פנתרוך דף י א) אמר רב אחא בריה דרבא אף אני אומר מימות רבי ועד רב אשי לא מציעו תורה וגדולה במקום אחר. ויועץ הוא וחכמי דורו לכתוב פתרון המשנה פרק אחר פרק ומסכת אחר מסכת על הסדר וביאור שרשיה וקירבן מה שאירע להם ומוסר ומדרשות כאשר ראי להקן. והיה רבית בימיו אבל לא היה בשררה או ואחר מיתת רב אשי לזמן קצוב מלך רבינא. ובימיו נסתם התלמוד כאשר אמרו (ובנא כדנא דף יז א) אשי ורבינא סוף הוראה שנאמר (תהלים עג ח) עד אבוא אל מקדשי אל אבינה לאחירתם על דרך הסימן כלומר כי אשי ורבינא הם סוף האמוראין. רמת רבינא בשנת שמינה באות ואחר עשר לשטרות כלומר מעת פיטוק הנביאה עד שנסתם התלמוד. תמצא בן סחיפת המשנה לסחיפת התלמוד ר"פ שנה.

15 אורח חיים ברכ 6

ומטואר דמנין שטרות אי"ז מנין בעלמא לכטויו של אלכסנדר, דאף דבזמט כיכוד אותו בזה, אין זה אלא בגלוי, אבל בעומק הדברים וגם מה שעדיין נשאר האנין הזה בכלל ישראל הוא משום שבאותה שנה שמלך אלכסנדר נפתח חזון, והטונה בזה היא שהעולם בלי נבואה הוא עולם אחר ולכך לא סגיא לזה האנין לבריות העולם אלא לריד עוד מנין שהוא לעולם שאין בו נבואה.

וביאור הדברים, דבזמן שיון בא לעולם נעלמה האפשרות להיות מקבל דבר ה', דזה הטומאה של חכמת יון שעושה מחייה שאין אנו יכולים לקבל את החכמה ממקור הגבוה, שיון הריד לעולם שחכמה היא מה שאנו מבינים ומה שאנו שומעים, ועד למקום שאנו מגיעים בדעת ענמט זה האמת, רחמנא ליגלו מואי דעתא.

וזהו דקאמר ר' יוסי בן הלפתא בברייתא דסדר עולם דבשנת מלכות אלכסנדר נסתלק הגבוי האחרון, ומשום ליון עשה מחייה בין העולם ובין נבואה. ח"ש הרמב"ם במחקר לשוטו בעמדה של זה

באותה שעה — היא שנת האלף לצאת בני ישראל מארץ מצרים — חזר נחמיה בן חכליה השנה בבל, רמת ש"י, וישתו עם בני חכיה הנביאים *; גם מת מסולם בן יורובבל ועמד הנביא בנז נשיא אחריו *; ורמת גם עזרא הסופר הישיש * אשר בירושלים *; בחודש סנה בחשכה בו * (3448). היא השנה שנפל דודיו ביד אלכסנדרוס מוקדון, ואז כליל נטרחה מלכות פרס * *). רבבו אהנו כל בית ישראל באבל ובהספה. — אותה שעה פסקה גבואה כישראל.

וכמה גדול היה צערם ואבלם של ישראל בהלקח כהם עזרא הסופר והאמון * הישישה בושא פניהם כאשר סוף סוף היותן אשרי אשרי, והסוד כהם כעיל הוד וקר * *; וכאשר בפורענותם נחסף כהם האחרון מבני האדם שהיה הקביה כנבא וחזו דברו עליו. — הם ועומים כליתה אשר לנצח *.

(21) פ"ס ברכ' כ' ח"א ק"א - ק"ב

י) בהקדמת רב נסים גאון לספר המפתח [גרפס קודם פ"ס ברכות] כתב שמנין השטרות הוא מעת פיסוק הנבואה, והיינו שבשנת הארבעים לבין בית שני התחיל מלכות יון שמנין השטרות הוא למלכות יון כידוע * ובאותה שנה מת הנביא מלאכי אחרון הנביאים. ואפשר לבאר ע"פ דברי הגר"א בסדר עולם (ש"ס) שאלכסנדר מוקדון ביקש להכניס צלם להיכל התפייס ע"מ שיכתבו השטרות למנין יותנים, ובסדר הודות כבודא דשמעון הצדיק ביטל הגזירה ע"י שתיקן למנות שטרות למלכות יון, * והרי דשמעון הצדיק ששימש בכהונה גדולה אחרי עזרא כפי הרע"ב ר"פ אבות הוא תיקן מנין השטרות כדי לבטל הגזירה להכניס צלם בהיכל.

ולמהבואר שפיסוק הנבואה היה בשעה שבטלו יצרא דע"ז זה היה ע"י אנשי כנסת הגדולה שהם עזרא וסייעתו כמפורש בגמ' יומא שפ"ח ובגמ' מגילה (י"ג א') איכא למיד עזרא זה מלאכי הרי שפיסוק הנבואה בפטירת מלאכי וביטול יצרא דע"ז ע"י אנשי כנה"ג חזא ניהו, אלא דכתחילה מלכות יון כשביקש אלכסנדרוס מוקדון להכניס פסל בהיכל היה אפשר שע"י זה יתגבר שוב יצרא דע"ז בגזירת מלכות יון ושמעון הצדיק שהיה משיירי כנה"ג ביטל הגזירה ע"י שתיקן מנין השטרות, ואיכ השלמת ביטול יצרא דע"ז היה ע"י מנין השטרות שתיקן שמעון הצדיק ואפשר לבאר דברי

לשמות זה חז"ל הכמה התקופות והביטוריות שהכירו בה חכמי יון ספרים הרבה והם הגמלאים עכשיו נדד החכמים, אבל הספרים שהכירו חכמי ישראל שהיו כימי הגנאים מכני יספסר לא הביעו אליה עכ"ל, וכוונתו כזה ללא הביעה אליה החכמה שמוקמה למעלה בהתחייבות לנבואה כד"ל אך הפסוקה קרה ללא על הכס ושנת דף ל"ב ע"ל, * והספרים ההם נעלשו ואדם, ללא מה שביע אליה זה הספרים שהכירו חכמי יון.

ונמצא דבר זה במלאכות הוא נבואה ואין כן נבואה גדולה ממה שכלל ישראל והיא מתעלה שהיא האלה בנית וכן נבואה הגמלאים של יון היא מחלה של נבואה שמתקיימה בפני האלה של נבואה עד שאין האלה יכולה למקוע דרכה ולהאיר כנאל. וזה הקינס שמונתה בדברי החכמים על מה שלא הביעו אליה אהם הספרים ואז לרכינס ע"ד לחסה עד שהגל.

(16) פ"ס ברכ' כ' ח"א ק"א - ק"ב

י) הַט אֲזַנְךָ וְשָׁמַע דְּבַרְי הַכְּמִים וְלִבְךָ תִּשְׁמָע לְדַעְתִּי:

(17) פ"ס ברכ' כ' ח"א ק"א - ק"ב

י) בְּאֵין חֲזוֹן יִפְרַע עִם וְשִׁמְר תּוֹרָה אֲשֶׁרְהוּ:

(18) פ"ס ברכ' כ' ח"א ק"א - ק"ב

(יה) באין חזון יפרע עם. כשנורמין תראל שהנבואה מספקת מהם ע"י שהם מלפני נביאים יפרטו גם פרטו חזאלן למרות רעה:

(19) פ"ס ברכ' כ' ח"א ק"א - ק"ב

ג * לפנים ממנו סודת גבה * טפחים ושלש עשרה פרצות היו בו שפרצות מלכי יון חזרו ותרדום תגור כנגד *ג השתתרות

(20) פ"ס ברכ' כ' ח"א ק"א - ק"ב

סוף הנבואה ארבעים שנה והבידה נבואה עם אנשי בית שני *; עד שלא היה עוד הודו וראי שינבא הקביה את עבדיו הנביאים.

כ"ס כ"ב. א"כ כתבו לכם על קרן השור אין לכם חלק באלקי ישראל, פירדשו שיון רצו להעלים את כח השור, את כח הראיה. והנה הגמרא בעבודה זרה וס' א' מונה את הת"כ שנה שעמד הבית השני, שהם ל"ד שנה שמלכות פרס שלטה בישראל, ואחריהם שלטו יון ק"פ שנה, ואחריהם מלכות חשמונאי ק"ג שנה, ואח"כ בית הורדוס ק"ג שנה. והנה הכח של יון לטעון על ישראל נתבו לכם על קרן השור אין לכם חלק באלקי ישראל, היה מכח חטא העגל, הוא העגל שנעשה לשור, עגל גימ' ק"ג, אלה השנים שהיתה מלחמה וגברה מלכות בית חשמונאי.

ר"ג גאון שהוא מעת פיסוק הנבואה היינו מעת השלמת ביטול יצרא דע"ז.

והנה במשנה משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע ויהושע לזקנים וזקנים לנביאים ונביאים מסרו לאנשי כנסת הגדולה ובפי' הרע"ב מאה ועשרים זקנים היו וכו' ומכללם חגי זכריה ומלאכי, ומפורש שיש שינוי בסדר מסירת התורה שנביאים מסרו לאנשי כנה"ג ממה שקודם היה מסירת התורה מנביא לנביא^{י"ח}, והוא מה שאמר הנביא מלאכי זכרו תורת משה עבדי וגו' ובפי' מהר"י קרא אמר להם מלאכי לישראל מיכן ואילך לא יהיו לכם נביאים שמוכיחים אתכם שבימיו פסקה נבואה אבל זכרו תורת משה עבדי ובשביל כך תקרב הגאולה, ובפי' המלבי"ם הודיע להם שמעתה לא יקוו עוד להשיג דבר ד' בנבואה רק יזכרו תורת משה לעשות כל הכתוב בה והיא תורם את אשר יעשו עכ"ל, והיינו דמעתה עם פטירתו של מלאכי שפסקה נבואה מישראל אין לנו שיור אלא התורה הזאת ובה כל עסקנו, וע"י התורה גם ידע האדם מה חובתו בעולמו וכדברי הזוה"ק או הודע אליו מאן קמנדע ליה אורייתא הוא דקא מנדע ליה.

22
צבוי כצלה צבוי כ' ליום א' סעליכין זמ' יו

כי עם מפס נחמ'ם בים שני מני זכריה ומלאכי, וכוונ פסקה נבואה, וזוה כקודם מישראל אין אמת נבוא ונחמ' ונפש כבוד באפס, ולכן כהקב"כ רוצה לזכורנו לטובה, לכוז מדרכינו כדע וליך בדרך טוב, וניבא אי אפשר לשלוח כי כב"כ מיום שפסקה שוכך כהפ"כ הם לור כשכל, אנדנו כל סרני כמדדנום שסוכר ר' פנחס בן יציר נבלי מכתב כוסס איך לזוה לזוה כקודם, ונס כסמא כלט, ואין ננו לא סכרס ולא פריכות ולא קודסה ולא ירמם סמא ולא עטס ולא סדדום, וכ"כ כני דוח כקדש,

23
איקוי מוכרן אלביא

(ה) וע"כ נאמר ביוסף (דברים ל"ג) בבור שורו הדר לו. בבור הוא בחי' השכל כנ"ל. וזהו שורו לשון הסתכלות. כי צריכין להסתכל בהשכל שיש בכל דבר כנ"ל.

24
סעליכין מוכרן אלביא

ק"ג שנה כמנין עגל היתה מלחמת חשמונאי ביון

והנה שור וזא אותיות שור שהוא מלשון אשורנו מלשון ראה כידוע ועי' רש"י וזו